

Yttrande

Promemorian Förordningsändringar för att möjliggöra internationellt klimatsamarbete i enlighet med artikel 6 i Parisavtalet (KN2023/03449)

Svenska kyrkan har granskat promemorian utifrån teologiska och etiska perspektiv: Svenska kyrkans grundläggande människosyn, ett barnrättsperspektiv, rätten till ett liv i värdighet samt Sveriges internationella åtaganden att respektera och garantera mänskliga rättigheter, inklusive Sveriges klimatåtagande i Parisavtalet. Svenska kyrkans ställningstaganden om klimatfinansiering tar ett avstamp i ett långvarigt engagemang i klimatfrågan där begreppet klimaträttvisa är centralt. Det lyfter fram den grundläggande orättvisa som klimatförändringen representerar: att människor som lever i utsatthet har bidragit minst till att skapa problemet, men drabbas värst av klimatförändringarna. I rättviseaspekten ligger också att initiativ för utsläppsminskningar och klimatanpassningar i utvecklingsländer måste grundas i principen om att de som direkt påverkas av verksamheten också ska ha jämställda möjligheter att delta i och påverka projektens utformning och genomförande.

Ambitionen med förordningsändringen, att anpassa svenskt regelverk för att möjliggöra klimatåtgärder i linje med Parisavtalets artikel 6, är i grunden positiv. Svenska kyrkan välkomnar samarbeten som möjliggör ny additionell finansiering, främjar teknologiöverföring och verksamhet som bidrar till utvecklingsländers förutsättningar att uppfylla utvecklingsländers utvecklings- och utsläppsmål.

Svenska kyrkan har inget principiellt att invända mot Energimyndigheten som kontrollinstans, men utgår från att Energimyndigheten i sitt myndighetsutövande vägleds av samma principer som styr Sidas klimat- och utvecklingsbistånd. Svenska kyrkan önskar också inkomma med synpunkter på rollen som kontrollinstans och har några principiella synpunkter kring den tillämpning av artikel 6, som redogörs för i promemorian. Synpunkterna grundar sig på och erfarenheter från Kyotoprotokollets s.k. flexibla mekanismer, som Svenska kyrkans har framfört i remissyttranden sedan 2007.

Svenska kyrkans synpunkter

I Energimyndighetens roll som kontrollinstans är det av stor vikt

- att säkerställa att projekten verkligen leder till hållbar utveckling, att tekniköverföring verkligen sker och att projekten är lyhörda inför hur de påverkar lokalbefolkningen;
- att tydligt klargöra att deltagande företag inte kan använda utsläppsrätterna till egna utsläppsreduktioner i linje med företags klimatåtagande, exempelvis i relation till SBTi (Science-Based Targets initiative), eftersom det skulle innebära en dubbelräkning av utsläppsminskningar;
- att Energimyndigheten tidigt tillförs erforderliga resurser för att på ett adekvat sätt kunna granska att projekten uppfyller formella krav, grundade i internationella konventioner;

- att särskilt säkerställa att Energimyndigheten har resurser att bedöma och följa upp om projekten uppfyller formkrav kring lokalbefolkningens möjlighet till jämställt deltagande i planering och genomförande; samt
- att säkerställa alla intressenters, inklusive lokalbefolkningens, möjlighet till klagomål och rätt till gottgörelse/få sin sak rättsligt prövad, i linje med FN:s vägledande principer om företag och mänskliga rättigheter, OECD:s riktlinjer och det kommande EU-direktivet om tillbörlig aktsamhet (CSDDD).

Den ändrade förordningen syftar till att möjliggöra deltagande i frivilliga samarbeten, vilket regleras i artikel 6 i Parisavtalet. Det motiveras med en högre utsläppsminskningseffektivitet för Sverige genom möjligheten att köpa de utsläppsrätter som sker genom utsläppsminskningar i samarbetslandet, för att på så sätt räkna av dessa mot Sveriges fastställda klimatmål.

Svenska kyrkan är kritiska till detta på grund av

- att risken för dubbelräkning av utsläpp är överhängande;
- att det är etiskt problematiskt att låta utvecklingsländer stå för svenska utsläppsminskningar, då det innebär en möjlighet att köpa sig fri från egna nödvändiga utsläppsminskningar vilket riskerar att fördröja nödvändiga åtgärder och därmed fördröja teknologisk utveckling på hemmaplan; och
- att denna typ av projekt kommer inrikta sig på de enkla åtgärderna, vilket innebär att utvecklingsländerna kommer få svårare att genomföra egna utsläppsminskningar enligt sina nationellt fastställda bidrag, då tillgången till de mest lönsamma projekten därmed begränsas.

Promemorian tydliggör att dubbelräkning ska undvikas genom nationella register och att köpen av utsläppsrätter ska vara begränsade i tid och därefter gå tillbaka till det värdland i vilket projektet genomförts. Det är bra, men det är av vikt att möjligheten att köpa utsläppsrätter under 6.2 i så fall är snävt begränsade i tid och att det verkligen är kompletterande åtgärder som inte fördröjer Sveriges omställning.

Konsekvenser för utvecklingsbiståndet

I december 2020 antog riksdagen en proposition om genomförandet av Agenda 2030. Genom den integrerades samstämmighetspolitiken i åtagandet och genomförandet av Agenda 2030, med riksdagsmålet: *"Sverige ska genomföra Agenda 2030 för en ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbar utveckling genom en samstämmig politik nationellt och internationellt. Genomförandet ska präglas av agendans princip att ingen ska lämnas utanför."*

Svenska kyrkan vill betona att finansieringen av artikel 6 ska vara additionell och inte belasta det internationella utvecklingsbiståndet, alltså inte finansieras av utgiftsområde 7. Anledningen är att det huvudsakliga målet med dessa åtgärder inte är att uppfylla det övergripande biståndsmålet att stödja människor som lever i fattigdom och förtryck, utan att bidra till Sveriges utsläppsåtagande. Det är därmed inte förenligt med OECD DAC:s regler, vilket är ett villkor för utgiftsområde 7.

Om möjligheten till export av negativa utsläpp

Promemorian rör kort vid att ändringen i förordningen öppnar upp för möjligheten att Sverige också kan komma att sälja utsläppsminskningenheter, som exempelvis uppstår genom lagring av koldioxid med biogent ursprung, så kallad bio-CSS. Det vore önskvärt att detta resonemang utvecklas mer, då det kan antas till skillnad mot vad promemorian antyder, att detta framgent kan komma att bli en mer väsentlig

del av Sveriges deltagande i artikel 6 i Parisavtalet. Svenska kyrkan ser positivt på möjligheten för Sverige att bidra med upptag och lagring av koldioxid, genom bio-CCS, bland annat på grund av dess additionalitet och permanens, men ser också risker med detta kollat till dubbelräkning av utsläpp och fördröjningseffekter av nödvändiga utsläppsminskningar samt att det medför samma etiska problematik som vid köp av utsläppsminskningar från projekt i andra länder.

Uppsala 25 april 2024

För kyrkostyrelsens räkning

Martin Modéus
Ärkebiskop, ordförande

Karin Sarja
Avdelningschef